ה"ג. אי ליכא לאשתלומי מיניה לשקול תורא בזוזי לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה ואית דגרסי אי ליתא להאי זוזי משמע שאם אין אותן מעות בעין שנתן לוקח למוכר אפי' אית ליה זוזי אחריני לא יהיב ליה זוזי[א] ואין נראה לר"ת מאחר שמקח טעות הוא סברא הוא שדינו כדין ב"מ[ב] וב"מ אי אית ליה זוזי לא מצי לסלוקי בשאר מילי כדמוכח בהכותב (כתובות דף פו. ושם) בההוא דקאמר תולה מעותיו בנכרי הוה ואור"ת שיש ג' דיינים לב"ח ולנזקין ולשכיר דבעל חוב אי אית ליה זוזי לא מצי לסלוקי בשאר מילי כדפי' ואי לית ליה זוזי לא מצי א"ל זיל טרח וזבן ואייתי זוזי כדמוכח בהכותב והכא בשמעתין דקאמר ממרי רשוותך פארי אפרע ונזקין אפי' אית ליה זוזי מצי לסלוקי בארעא לרב הונא דאמר בב"ק (דף ט.) אי כספ או מיטב ולרב הונא בריה דרב יהושע כל מילי מיטב הוא ובשכיר אפי' לית ליה זוזי אמרינן ליה זיל טרח ואייתי זוזי דגבי פועל לא אמרינן ממרי רשוותך פארי אפרע כדמוכח בהבית והעלייה (ב"מ דף קיח.)[ג]:

שאין נזקקין אלא לתובע תחילה. פ"ה כגון לאובן תובע לשמעון מנה שהלוהו ושמעון משיבו תפסת משלי המחזר לי מה שתפסת או משכון היה בידך ונפתח מדמיו שנשתמשת בו בתחילה נזקקין לטענת לאובן ומוליאים לו המנה ואח"כ נזקקין לשמעון לדון על דבר התפיסה והמשכון והשתא נ"ל לפ"ה דמיירי כגון שיש לראובן שטר על המנה דאי לאו הכי נאמן שמעון אפי' יש עדים לראובן דהמלוה את מבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדים[ד] ואי"ת היכי דמי אי יש לשמעון עדים מוכנים או טוען שיביא עדים תוך ג' יום שתפס ראובן משלו למה יגבה ראובן תחילה והלא אם שואל ג' יום לפרוע חובו נותנים לו שהוא זמן ב"ד[ה] ואם שמעון אומר שיביא עדים שלו לאחר ג' יום אפי' בלא קרא נמי לא היינו שומעין לו ואפי' זילו נכסיה דאטו אם אומר שלאחר שנה או שנתים יביא עדים מי שומעים ליה כלל וי"ל כגון דשמעון אומר פלוני ופלוני בשעת מעשה היו יודעים שכדברי כן הוא ואנו יודעים שהוא אומר אמת בזה שהיו בשעת המעשה[ו] ואי לאו קרא ה"א שראוי להמתין להם אפי' סופן לבא לזמן מרובה[ז] וי"מ כגון שזה מודע שאבל בו ושמעון אומר יש לי שאר תביעות עליו ומגבינן לראובן דמי חבלתו אע"פ ששמעון אומר שהיום או למחר יביא עדים ואין ממתינין לו כלל דקי"ל בהחובל (לקמן דף לא.)[ח] דאין נותנין זמן לחבלות ויותר משמע לפרש לענין חבלה מלענין מלוה מדמייתי עליה קרא דאסרו חמור בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לה. ושם)[ט]:

ורביע נזק אחד משמונה בנזק. תימה היאך משוה הולך לפרה פשיטא שלא עשה הולך נזק כמו הפרה דאטו[י] אם יש לו לאחד ט' חלקים ולאחד חלק אחד מי ישלם זה כמו זה כאילו היתה חציה שלו והא תניא בהדיא בפרק ארבעה ומשה (לעיל דף לו.) האחרון נוטל מנה ושלפניו [ממשיס זוז ושניס] הראשונים דיבר זהב משמע שכל אחד מפסיד כפי מה שיש לו ומפרש ריב"א דכולה מלתא נקט לסימנא בעלמא כאילו הולך עשה חצי נזק אבל לעולם לא משלם אלא רביע נזקו[כ] שאם הפרה שוה שמונים זוז בלא הולך ועם הולך מנה ואלו כל נזק שעשתה מנה כגון שנגחה שור שוה מאתים ונמצא חלק חמישית הולך ואם היה ואלו שותף היה נוטל הפרה עם הולך ועכשיו שהוא פפק נוטל חצי הולך שהוא עשר זוז שהוא רביע נזקו של הולך:

גלית אדעתיך דשותפא אית לי. ומאחר שהולה שיש לו שותף לא ישלם רק חצי התשלומין ואידך פלגא לא משלם כולו בעל הולך דשמא ילדה ואח"כ נגחה וחולקין ואפי' לר' נתן דאמר (לקמן דף נג.) כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי מודה הכא דעד כאן לא קאמר רבי נתן אלא בשור שדחף את חבירו לבור שבעל השור אין לחייבו אלא רביע אע"פ שודאי הזיק לפיכך משתלם כל השאר מבעל הבור כיון שהבור הרגו לשור אבל כאן שאם הולך במעי אמו בשעת נגיחה יש לו להתחייב בתשלומין אין לחייב הפרה תשלומין שהם על הולך לשלם אם נגח:

מידע ידעי דשותפות אית לי. [ז]פי' שיש לנו להעמיד הפרה בחזקת שהיא מעוברת והשתא היא דילדה ומודה קומכוס כיון דליכא תרתי שהוא מוחזק וגם איכא חזקת גופה דאמרינן המע"ה הלכך לא משלם בעל הפרה אלא רביע כאילו ודאי אית ליה שותפי[יא] ומיהו להוציא ממון מיד בעל הולך אין מועלת חזקה[יב] הלכך לא משלם בעל הולך אלא אחד משמיניה זוז ואידך אחד משמיניה זוז מפסיד וה"נ אשכחן בההוא דהמחליף פרה בחמור דמוקי בהשואל (ב"מ דף ק. ושם)[יג] כקומכוס ולא אמרינן אוקי אחזקתיה והשתא הוא דילדה להוציא ממון מחזקת מרה קמא וקשה לר"י דבפרק השואל (שם דף לז: ושם לח:) תנן זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו נגי שאלה היום ושכרה למחר ומוקמא לה כקומכוס ואמאי לא אמרינן אוקמיה אחזקתה והשתא היא דמתה[יג] להעמיד הממון ביד השואל ויפטר מלשלם ואור"י דשמא יחלוקו לזו אשאלה היום ושכרה למחר קאי אלא אשאל אחת ושכר אחת:

ואי ליכא לאשתלומי מיניה לישקליה לתורא בזוזי[ט] דאמרי אנשי ממרי רשוותך פארי אפרע לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה רב אמר הרי זה מקח טעות זיל בתר רובא ורובא דאינשי לרדיא הוא דזבני ושמואל אמר יכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך[א] ולא אזלינן בתר רובא כי אזלינן בתר רובא באיסורא אבל[ב] בממונא לא אזלינן בתר רובא אלא המוציא מחבירו עליו הראיה תניא נמי הכי שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדה ואינו יודע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לולד דברי סומכוס וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר שמואל בר נחמני מניין להמוציא מחבירו עליו הראיה שנאמר[ג] מי בעל דברים יגש אליהם יגיש ראיה אליהם מתקיף לה רב אשי הא[ד] למה לי קרא[ה] סברא הוא דכאיב ליה כאיבא אזיל לבי אסיא אלא קרא לכדר"נ אמר רבה בר אבוה דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה[ו] מניין שאין נזקקין אלא לתובע תחלה שנאמר מי בעל דברים יגש אליהם יגיש דבריו אליהם אמרי נהרדעי[ז] פעמים שנזקקין לנתבע תחלה והיכי דמי דקא זילי נכסיה: וכן פרה שנגחה את השור [וכו']: חצי נזק ורביע נזק פלגא נזקא הוא דבעי שלומי כולי נזקא נכי רבעא מאי עבידתיה אמר אביי חצי נזק אחד מארבעה בנזק ורביע נזק אחד משמנה בנזק ואי פרה וולד דחד נינהו ה"נ דמצי א"ל לבעל פרה ממה נפשך חצי נזק הב לי אלא לא צריכא דפרה דחד וולד דחד ואי דקדים תביעה לבעל פרה תחלה הכי נמי דאמר ליה לבעל פרה פרה דידך אזיקתן הב לי ראיה דאית לך שותפי אלא דקדים תביעה לבעל ולד תחלה דאמר ליה גלית אדעתך דשותפא אית לי איכא דאמרי אף על גב דקדים תביעה לבעל פרה תחלה מצי מדחי ליה דאמר ליה מידע ידעי[ח] (אנא) דשותפא אית לי אמר רבא אטו אחד מארבעה בנזק ואחד משמנה בנזק קתני חצי נזק ורביע נזק קתני אלא אמר רבא לעולם בפרה וולד דחד והכי קאמרינן איתה לפרה משתלם חצי נזק מפרה ליתא

בעל דברים. תובע: **שאין נזקקין אלא לתובע תחילה.** כגון לאובן תובע משמעון מנה שהלוהו[ט] (בעדים או בשטר) ושמעון משיבו תפסת משלי המחזר לי מה שתפסת או משכון היה בידך ונפתח מדמיו שנשתמשת בו בתחילה נזקקין לטענת לאובן ומוליאים לו המנה ואח"כ נזקקין לו לטענת שמעון לדון על דבר התפיסה והמשכון: **דקא זילי נכסיה.** שיש כאן תגרין שיקנוהו בדמים יקרים ומאחר יגלו לסם. אי נמי שקרקעותיו זלות ע"י תביעה זו שרוצין לאותו לחזק ואם יוציאו לו תפיסתו או משכונו ימכרם וישלם לו מהן: **חצי נזק ורביע נזק.** הרי כל הנזק חסר רביע ואמאי הא חס הוא ופלגא נזקא הוא דבעי שלומי ותו לא והאי כל נזקא נכי רבעא דמחייבת ליה לשלומי מאי עבידתיה: **אמר אביי חצי נזק.** דקתני היינו חצי תשלומין שישנו על הפרה אם אין ולד להא איכי משלמת מ"ג השתא משלם רבעא משום דאית ליה שותפות וכדמפרש ואזיל דולד דאיכא אחריינא הוא: **ורביע נזק.** דקתני אולד רביע חצי נזק שהיה מייב אם הוא לבדו נגח דהיינו אחד משמנה בנזק כדמפרש טעמא ואי פרה וולד כו': **דפרה דחד וולד דחד.** כגון שמכר לו פרה חוץ מעוברה: **דא"נ.** בעל הפרה: **גלית אדעתיך דשותפא אית לי.** ורבעא דנזקא הוא דמחייבנא לך ובעל ולד אמר ליה אי ודאי עם ולד נגחה הואי אנא שותפא ומחייבנא לך רבעא דנזקא השתא דמספקא לך שמיניה משתלמת מינאי: ליתא

ואי ליכא לאשתלומי מיניה לישקליה לתורא בזוזי דאמרי אנשי ממרי רשוותך פארי אפרע לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה. דליכא מעות מלויות למוכר לאשתלומי לוקח מיניה דמוכר, אמאי אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר הסוס, ליעבד תורא עמנו בזוזי (רשב"ם ב"ב צב:). דאמרי אינשי כו'. מקבל נקמה לן בב"ק דבב"ק (ט.) דאמר רב הונא לו כסף או מיטב שהטו, ואימיביה רב נחמן לרב הונא שיב לרבות שור כסף, ומשני הכא במאי עסקינן בדלית ליה מעות מלויות, דלית ליה בפשיטא, מהו דתימא אמרינן זיל טרח וזבן ואייתי ליה קמ"ל (שם). ממרי רשוותך. מבעל חובך (ב"מ קיח.) הלוה אבל אתה נוטה לו (ב"ב שם). פארי אפרע. אפילו נותן לך סוכין קבלם (ב"מ שם) סוכין בשוויין (ב"ב שם). דאיכא לאשתלומי מניה. דאיכא מעות מלויות למוכר לאשתלומי לוקח מניה (שם. עי"ש בארוכה). ורובא. דשוורים לרדיא זבני (שם). באיסורא. כגון תשב תגיות מוכרות בשר שחוטה והאחת מוכרת בשר נבילה, דאמרינן בגמרא הלך אחר הרוב (שם). בממונא לא אזלינן בתר רובא. אלא אחר המוחזק אם יש לו שום טענה (שם) לא אמרינן בתר רובא וסוי מקח טעות, אלא אחר המולה מחבירו עליו הראיה ויטול לו לשחיטה מכרתיו לך (לעיל כז:). מי בעל דברים. מי שיש לו דין (שטות כד יד). יגיש ראיה אליהם. עליו להביא עדים לבדר את הספק, ולשוייתא היא (גיטין מח:). שאינן נזקקין אלא לתובע תחלה. כגון תובע את חבירו לדין שהלוהו ואינו מלוה אם לא טוענו משכון היה לי בידך ומקלקל או אבד, מקקין אחלה ב"ד לבביעת התובע עד שיבא ממונו בידו ואחר כך מקקין לדין המשכון (סנהדרין לה.).

ואי ליכא לאשתלומי מיניה. דליכא מעות מלויות למוכר לאשתלומי לוקח מיניה דמוכר, אמאי אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר הסוס, ליעבד תורא עמנו בזוזי (רשב"ם ב"ב צב:). דאמרי אינשי כו'. מקבל נקמה לן בב"ק דבב"ק (ט.) דאמר רב הונא לו כסף או מיטב שהטו, ואימיביה רב נחמן לרב הונא שיב לרבות שור כסף, ומשני הכא במאי עסקינן בדלית ליה מעות מלויות, דלית ליה בפשיטא, מהו דתימא אמרינן זיל טרח וזבן ואייתי ליה קמ"ל (שם). ממרי רשוותך. מבעל חובך (ב"מ קיח.) הלוה אבל אתה נוטה לו (ב"ב שם). פארי אפרע. אפילו נותן לך סוכין קבלם (ב"מ שם) סוכין בשוויין (ב"ב שם). דאיכא לאשתלומי מניה. דאיכא מעות מלויות למוכר לאשתלומי לוקח מניה (שם. עי"ש בארוכה). ורובא. דשוורים לרדיא זבני (שם). באיסורא. כגון תשב תגיות מוכרות בשר שחוטה והאחת מוכרת בשר נבילה, דאמרינן בגמרא הלך אחר הרוב (שם). בממונא לא אזלינן בתר רובא. אלא אחר המוחזק אם יש לו שום טענה (שם) לא אמרינן בתר רובא וסוי מקח טעות, אלא אחר המולה מחבירו עליו הראיה ויטול לו לשחיטה מכרתיו לך (לעיל כז:). מי בעל דברים. מי שיש לו דין (שטות כד יד). יגיש ראיה אליהם. עליו להביא עדים לבדר את הספק, ולשוייתא היא (גיטין מח:). שאינן נזקקין אלא לתובע תחלה. כגון תובע את חבירו לדין שהלוהו ואינו מלוה אם לא טוענו משכון היה לי בידך ומקלקל או אבד, מקקין אחלה ב"ד לבביעת התובע עד שיבא ממונו בידו ואחר כך מקקין לדין המשכון (סנהדרין לה.).

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פט"ז מהל' מכירה הל' ה טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף כג: ד ב ג מיי' פ"ב מהל' חובל ומזיק הלכה כ כפי' התוס' בשם י"מ סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סימן כד:

מוסף רש"י

ואי ליכא לאשתלומי מיניה. דליכא מעות מלויות למוכר לאשתלומי לוקח מיניה דמוכר, אמאי אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר הסוס, ליעבד תורא עמנו בזוזי (רשב"ם ב"ב צב:). דאמרי אינשי כו'. מקבל נקמה לן בב"ק דבב"ק (ט.) דאמר רב הונא לו כסף או מיטב שהטו, ואימיביה רב נחמן לרב הונא שיב לרבות שור כסף, ומשני הכא במאי עסקינן בדלית ליה מעות מלויות, דלית ליה בפשיטא, מהו דתימא אמרינן זיל טרח וזבן ואייתי ליה קמ"ל (שם). ממרי רשוותך. מבעל חובך (ב"מ קיח.) הלוה אבל אתה נוטה לו (ב"ב שם). פארי אפרע. אפילו נותן לך סוכין קבלם (ב"מ שם) סוכין בשוויין (ב"ב שם). דאיכא לאשתלומי מניה. דאיכא מעות מלויות למוכר לאשתלומי לוקח מניה (שם. עי"ש בארוכה). ורובא. דשוורים לרדיא זבני (שם). באיסורא. כגון תשב תגיות מוכרות בשר שחוטה והאחת מוכרת בשר נבילה, דאמרינן בגמרא הלך אחר הרוב (שם). בממונא לא אזלינן בתר רובא. אלא אחר המוחזק אם יש לו שום טענה (שם) לא אמרינן בתר רובא וסוי מקח טעות, אלא אחר המולה מחבירו עליו הראיה ויטול לו לשחיטה מכרתיו לך (לעיל כז:). מי בעל דברים. מי שיש לו דין (שטות כד יד). יגיש ראיה אליהם. עליו להביא עדים לבדר את הספק, ולשוייתא היא (גיטין מח:). שאינן נזקקין אלא לתובע תחלה. כגון תובע את חבירו לדין שהלוהו ואינו מלוה אם לא טוענו משכון היה לי בידך ומקלקל או אבד, מקקין אחלה ב"ד לבביעת התובע עד שיבא ממונו בידו ואחר כך מקקין לדין המשכון (סנהדרין לה.).

רבינו חננאל

וכן פרה שנגחה את השור וכו'. [חצי נזק ורביע נזק מאי עבידתיה פלגא נזקא הוא דבעי שלומין]. ואוקמא רבא בפרה וולד דחד, והכי קאמרינן אי איתא לפרה משתלם חצי נזק מפרה,

מסורת הש"ס

א) ב"מ קיח. ב"ב לב:. ב) [נעיל ה: ב"ב לב:]. ג) [עיין תוספות שבועות כב: ד"ה אינעית אימא]. ד) [עי' רש"י סנהדרין לה. ד"ה האידך]. ה) רש"ל מ"ז. ו) רש"ל מ"ז. ז) [עי' ש"ך מו"מ סימן כ"ד סק"ג מ"ש על דברי תוס' אלו]. ח) [ד"ה אסרו]. ט) [ד"ה הא].

תורה אור השלם

1. וְאֶל הַזְּקֵנִים אָמַר שְׁבוּ לָנוּ בָּזֶה עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב אֲלֵיכֶם וְהִנֵּה אַהֲרֹן וְחוּר עִמָּכֶם מִי בַּעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵהֶם:

שמות כד יד

גליון הש"ס

גמ' ואי ליכא לאשתלומי כו'. עיין לעיל דף מ ע"א תוספות ד"ה ופיכא ומי ועיין מהרש"א שם: שם למה לי קרא. כתובות כב ע"א נדה כה ע"א:

מוסף תוס'

א. [ו]מצי למימר ליה שקול תורך בזוזיך. רש"ש. ולמדרין הימנה שכל בע"ח פורע מן המטלטלין אף במקום שיש לו מעות, וכ"מ במקח טעות אם המעות בעין מעות חדורין. מאירי. ב. דכיון שנתן מעות כדי שיתקיים מקח זה ונתבטל המקח הוו הנך מעות כהלואה. רש"ש. ג. דתניא [התם] השוכר את הפועל וא"ל טול מה שעשית בשכרך אין שומעין לו, ומוכח בגמ' אע"פ ששוה כדי שכרו. ימומ"י, ומשמע התם אפי' דלית ליה זוזי. תוס' כתובות פו ע"א ד"ה לנע"מ. ד. [ו]נאמן שמעון בטענותיו במיגו. רש"ש. דאי בעי אמר פרעתיך. כ"פ. ה. שהרי אף כשיתברר שהדין עם התובע נותנין זמן ב"ד לנתבע. מאירי. ו. אלא שאין יודעין מה יעידו. מאירי. ז. קמ"ל שאין שומעין לו אם לא שיהיו הדברים ניכרין אמת. מרדכי. ח. בשור של ב' שותפין. כ"פ. ט. לפי מה שהוא שוה. כ"פ. י. תימא היכי ידיע הא ספק הוא וא"כ הו"ל למימר חולקין לסומכוס, וי"ל. כ"פ. יא. ולא דמי לרישא דמתניתין שור שנגח דחולקין, דהתם חזקה דגופא מסיימא לניזק. כ"פ. יב. [דהא] מ"מ חזקה דממונא מסיימא לבעל הולד שהוא מוחזק. כ"פ. יג. בשעת שכירות. תוס' כ"מ ק ע"א ד"ה הא מני.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ליתא לפרה. ותס״ס אין (א) משלם אלא מגופו ואמר ליה הב לי כולה פלגא הזיקא מולד דליתו נמי אזקן בהדי פרה ורבא ס״ל דחד גופא הוא והוי כאחד מאבריה כדמפרש בסיפא דמילתיה משלם ליה מינה רבעא דנזקא ואידך רבעא מפסיד ואפי׳ שור הולד כל פלגא נזקא: **משלם כוליה חצי נזקא מולד.** כי ליתא לפרה: **פרשא.** דבר המופרש ממנה: **אין שמין.** אריסא קאי שור שנגח את הפרה והפילה אין שמין כל אחד בפני עצמו שעולין דמי הנזק הרבה אבל שמין פרה מעוברת כמה היתה יפה תחילה וכמה היא שוה עכשיו אם מתה אם חיה: **מחיים.** מפסיד. ולקמיה פריך אי דינא הוא לכחוש: **נקוטע יד עבדו של חבירו.** אין שמין היד בפני עצמה לומר כמה אדם רוצה ליטול לקטוע יד עבד כזה דולמי הרואה עבדו שלם אין קוטע ידיו אלא בדמים מרובים אבל שמין עבד זה כמה הוא שוה עכשיו וכמה היה שוה תחלה: **המזיק אדם חבירו.** קולן נטיעותיו או אבל ערוגה אחת אין שמין אותה לבדה אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה תחלה ומה פחתו דמיה בשביל ערוגה זו: **פטומא.** מה ששמין אותה שהיתה יפה מפני שומנה הוי דבעל פרה דהא ולד מחמתיה לא אמי שומנה: **נפחא מאי.** מה שהיתה יפה מפני נפחא נמי יאלה:

ליתא לפרה משתלם רביע נזק מולד טעמא דלא ידעינן אי הוה ולד בהדה כי נגחה אי לא הוה אבל אי פשיטא לן דהוה ולד בהדה כי נגחה משתלם כוליה חצי נזק מולד רבא לטעמיה דאמר רבא [א]פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא [ב]תרנגולת שהזיקה אינו גובה מביצתה מ״ט פירשא בעלמא הוא ואמר רבא [ג]אין שמין לפרה בפני עצמה ולולד בפני עצמו אלא שמין לולד על גב פרה שאם אי אתה אומר כן נמצא אתה מכחיש את המזיק [ד]וכן אתה מוצא בקוטע יד עבדו של חבירו וכן אתה מוצא [ה]במזיק שדה של חבירו א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ואי דינא הוא ליכחוש מזיק משום דאמר ליה פרה מעברתא אזיקתך פרה מעברתא שיימנא לך פשיטא פרה דחד וולד דחד [ו]פיטמא לבעל פרה נפחא מאי רב פפא אמר לבעל פרה רב אחא בריה דרב איקא אמר חולקין [ז]והלכתא חולקין: **מתני׳** [ח]הקדר שהכנים קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ושברה בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בהן בעל הקדרות חייב ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב [ט]הכנים פירותיו לחצר בעה״ב שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בהן בעל הפירות חייב ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב [י]הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות

ולבסוף נרבעו [ד] אסור [ה] ואותו לשון דרבא אמר רב נחמן הוא עיקר דמייתי לה בפרק כל הצלמים (ע״ז דף מו:) גבי המשתחוה לקמה וכן משמע בתמורה בפרק כילד מעריכין (דף כה.) דמסיק אדר׳ יוחנן דאמר עובר לאו ירך אמו תיובתא דרבי יוחנן תיובתא אע״ג דאמר בתר הכי לימא תנאי היא [ו] כן דרך הגמ׳ כשאין הדבר עיקר אומר תיובתא אע״ג שיכול למצוא תנאי דפליגי כדאשכחן בהניזקין (גיטין דף נג.) דמסיק תיובתא דמאן דאמר היזק שאינו ניכר שמיה היזק ובתר הכי קאמר לימא תנאי היא ואע״ג דבפרק הערל (יבמות דף עח. וש״ס) [ז] מייתי מילתיה דר׳ יוחנן דתמורה ופריך עליה הא דאמר רבא נכרית מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה כו׳ ודמיק לשנויי שאני עובר כו׳ לא משום שהיה מילתיה דרבי יוחנן עיקר [ח] אלא משום דבעי לאוקמי מילתיה דרבא דנכרית כו׳ ולדבריו הכל [ט] [דהא] רבא גופיה אית ליה הכא עובר ירך אמו:

מאי טעמא בעלמא הוא. והא דאמר באילו טריפות (חולין דף נח. וש״ס) גבי פלוגתא דר״מ ורבי יהושע בולד טריפה הכל מודים בבילת טריפה שהיא אסורה מאי טעמא כיון דאגידה בגופה כגופה דמיא היינו דוקא אותם שמעורות בגידין שנמצאו אדומות במעי תרנגולת משיב כגוף התרנגולת ולכך אין גובה מביצתה דמי יימר שהיו מעורות בשעה שהזיקה התרנגולת [1] ואפילו לסומכוס לכל הפחות מאותה דמתיילדא האידנא אין גובה דמאתמול גמרה לה אבל לענין טריפה אסורה דשמא בשעה שנטרפה היתה מחוברת ואפילו אותם שנולדו מיד אחר שנטרפה אסורה מגזירה דרבנן כמו שאסרו ביצה דתרנגולת נבילה דתנן במסכת עדיות (פ״ה מ״ג) דב״ה אוסרין ובלא״ה דטעם בבילת תרנגולת נבילה אסורה אטו בילת טריפה שהגדילה באיסור אע״פ שהיא גמורה [ט]:

וכן אתה מוצא בקוטע יד עבדו בו׳. וא״ת אמאי לא קאמר נמי וכן אתה מוצא בשומת דמי ולדות דתנן במתני׳ לקמן (ד׳ מח.): שאמנם אותה כמה היתה שוה האשה עד שלא ילדה מחמת ולדות וכמה היא יפה משילדה ואין שמין דמי ולדות בפני עצמן שהיה נכאם מזיק ביותר אלא שמין הכל ביחד ורשב״ג לא נחלק על רבנן אלא בזה שאם שמין כך פטור המזיק שהאשה משבחת יותר לאחר לידה [1] אבל לא בא לחלוק לומר שישומו הולדות בפני עצמם כי בזה לא נתן טעם למה יחלוק בכך אלא לרשב״ג שמין ולדות אגב האשה כמה שוה האשה מעוברת למכור גופה בלא ולדות פחות מלמכור הכל ביחד [ה] ורבא לר״י דבין לרבנן ובין לרשב״ג [ו] שמין ולדות בפני עצמם ולא אגב האשה משום דיכיון דגוף האשה לאו ממון בעלים הוא [ז] וגם לענין שאר תשלומי חבלות אינו אלו אינו לאוש לשום ולדות אגב האשה כמו ולד אגב פרה [א] ומתני׳ לא איירי כלל בשומת שבח ולדות אלא בשומת דמי ולדות ולכך לא מייתי הכא ראיה מדמי ולדות וכן משמע דמתניתין לא איירי בשומת ולד כלל למאן דמפרש מילתיה דרשב״ג וכי אשה משבחת יותר קודם שתלד מלאחר שתלד והא ולאי סברא גדולה הוא שדמיה עם הולדות מרובין מדמיה שלאחר לידה אלא ודאי לא דברו רבנן ורשב״ג אלא בשומת שבח ולדות אבל ולדות שמין לכ״ע בפני עצמם וה״פ דמתניתין כילד משלם דמי ולדות ולא תימא דמי ולדות לבדן אלא שמין את האשה ומי ומוסיפין הדמים הללו על דמי הולדות ודמי ולדות גופייהו לא אצטריך לפרש מידי והא דמקשה בגמרא האי דמי ולדות שבח ולדות הוא לאו משום דבכלל שומת האשה דמתניתין ליהוי דמי ולדות אלא להיות נתוסף על דמי ולדות הוא דקתני לה במתניתין כדפרישית וכי משני כילד משלם דמי ולדות ושבח ולדות שמין את האשה כו׳ היינו פי׳ שבח ולדות אבל דמי ולדות א״ל לפרשו:

אי דינא הוא ליכחוש מזיק בו׳. [ב]סובר המקשה כיון שפרה וולד שני גופין הן שמין ולד בפני עצמו ולא דמי לקוטע יד עבד שכל העבד גוף אחד וכן כל השדה שהיא הכל של מזיק כגוף אחד דמי ולהכי מקשה אי דינא הוא כאשר נראה מתוך הסברא לפי שהן שני גופין לכחוש מזיק ומשני הא נמי כגוף אחד דמי דאמר ליה פרה מעוברת כו׳: **נפחא מאי רב פפא אמר לבעל הפרה.** ולא דמי לשבח ולדות דהוי כולה לבעל לרבנן ולרשב״ג חולקין דהכא כיון שבעל הפרה יכול למכור פרתו בלא ולד [ג] נמצא כשמפסידו מפסיד כל מה שדמייה נפחא אבל אשה דאינה יכולה למכור אותו שבח [ד] אין ליפות כחה בשבח ולדות אע״ג דבשאר מזקין גופה יש לה אע״פ שאין יכולה למכור עצמה [10] מטעם זה יפה כח בעל הפרה בנפחא מכח האשה בין לרבנן בין לרשב״ג וכן למ״ד דבנפחא חולקין יפה מטעם זה כח בעל הפרה בנפחא מכח האשה בשבח ולדות לרבנן:

הקדר שהכנים קדרותיו בו׳. הכי תנא בבי לריכי ולא זו אף זו קתני דאי תנא קדירות הוה אמינא ברשות חייב לפי שנוחות לישבר ובסתמא קבל עליה נטירותא אבל פירות לא ואי תנא פירות שנוחות להתקלקל אבל בהמה לא:

מסורת הש״ם

א) [ע״ז תוי״ט ר״פ זה ד״ה וכיצד מזק], ב) [עיין תוספות זבחים קיד. ד״ה וקסבר], ג) [ד״ה אלא], ד) רש״ל, ה) [עיין תוספות ביצה ו: ד״ה ביצים],

מוסף תוס׳

א. (שהמזיק) [שהניזק] נפסד בכחש כפי חלקו, והכי נמי אין לך כחש גדול כי ליתא לפרה ויפסיד (המזיק) [הניזק] כפי חלקו ואמאי משתלם כל הח״נ מולד. תלמידי ר״פ בשטמ״ק, ועי׳ מהרי״ב. ב. בהקרבה. רש״י סנהדרין פ ע״ח. ג. דודאי טרפות שהוא תלוי בחיות ובריאות כיון שאנו רואין שהולד חי ובריא אין לנו לומר שנטרף עם אמו ואין לנו לפוסלו בשביל פסול טרפות. תוס׳ תמוהיב לא ע״א ד״ה למאן. דטרפה שאסרה תורה היינו משום שאינה חיה, וולד זה יכול להיות. רשב״ם. ד. דברי הכל. תוס׳ סנהדרין פ ע״ב ד״ה עובר. ה. דעובר ירך אמו. תוס׳ סנהדרין שם. ו. [ד]מיירי בבצים גמורות דלא אגידי בגופה וגבי מזיק אמר ליה אייתי ראיה דההיא שעתא הות אגידא בגופה דשקול. תוס׳ מולין נח ע״א ד״ה ומלמא. דלא קיימא לן כסומכוס הלכך מספק אין גובין כלל מביצתה. ז׳מוקי״. אבל אם טענה אח״כ בציצים כיון דמגופה קא יצקי גובה הנזק אפי׳ מביצתה כשם שגובין מנוצתה אם רבתה כנפיים אחר שהזיקה. הר״מ ומקרקפטה בשטמ״ק. ז. וזה אינו נתינת טעם רק לענין דמי השבח ולדות. ר״פ לקמן מט ע״ב. ח. ואמאי שבק רבא למיתני דומיא דפרה וולד, ונקט במילי דעלמא. תוס״ל בשטמ״ק. ט. לענין דמי ולדות לעולם. ר״פ שם. י. [וגם] אינה עומדת לימכר. ר״פ שם. יא. שעומדת לימכר, וגם גוף הפרה ממונו. ר״פ שם. יב. האי מקשה לא פליג אקוטע יד העבד ולמזיק שדה חבירו [כין]. רשב״ם. יג. כל זמן טהרה אם היה רוצה, והיה משתכר כל שבח הנפחה דהוא שבח הולד. ר״פ שם. יד. שאינה עומדת לימכר, שאין יכולה למכור עצמה. ר״פ שם. טו. והיינו טעמא משום דאז שמין לפחות של חלושה מבריאה ובזה יש לה נפקותא אע״פ שלעולם לא תמכור (אפילו) [אבל] בנפחה מאי איכפת לה. הר״מ מגרמשא בשטמ״ק.

עין משפט נר מצוה

ה א ב מיי׳ פ״ט מהל׳ מזקי ממון הלכה ח סמג עשין סז טוש״ע ח״מ סימן שלט סעיף ח:
ו ג מיי׳ שם הלכה ד טוש״ע שם סעיף ד:
ז ד מיי׳ ומיק הלכה ב סמג עשין עא טוש״ע ח״מ סימן תכ סעיף טו:
ח ה מיי׳ פ״ד מהלכות מזקי ממון הלכה יג סמג עשין סז טוש״ע ח״מ סימן שלד סעיף ו:
ט ו ז מיי׳ פ״ט שם הלכה ה סמג שם טוש״ע ח״מ סימן שלט סעיף ה:
י ח ט מיי׳ פ״ג מהלכות מזקי ממון הל׳ יג יד סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ שלג סעיף ח:
יא י מיי׳ שם פ״ז הל׳ ד סמג שם טוש״ע ח״מ סימן שלח סעיף ח:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ליתא וכו׳ אין משתלם אלא:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה מאי טעמא גופה היא וכו׳ בסה״ד אלא משום דבעי לאוקמי. כעין זה לעיל דף מא ע״ב בתוס׳ ד״ה נפקא:

רבינו חננאל

ליתא לפרה משתלם רביע נזק מולד. פירוש, משום דלא ידעינן אי הוה ולד בהדה כי נגחה אי לא. ואי פשיטא לן דהוה ולד בהדה כי נגחה משתלם כוליה חצי נזק מולד (דאי ולד נגחה). וכיון דלא ידעינן, משלם רביע דהוה ליה ממון המוטל בספק וחולקין. זו דברי סומכוס כדכתבינן. אבל חכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה. הילכך, אי פשיטא דהוה ולד בהדה כי נגחה השתא ליתא לפרה משתלם כוליה חצי נזק מולד. ואי לא איפשטא לן דלא הוה וליתא לפרה לדישלם מינה, לית ליה ולא מידי. כך פירש רבינו יצחק אלפסי זצ״ל, וכן פר״ח זצ״ל כדבריו. **ר׳ אחא אומ׳ גמל האוחר בין הגמלים וכול׳.** פיר׳ האוחר נוחר בנשיכה והורג. **תרנגולת שהזיקה** וחייבת להשתלם חצי נזק מגופה כגון הא (לעיל יז. א) היה דליל קשור ברגלו או שהיה מהדס ושובר כלים משלם חצי נזק. אם אינו מספיק דמי התרנגול לתשלום חצי הנזק, אינו משתלם מביצתה. מאי טעמא, ביצה פרשא בעלמא הוא. אבל אם היא מועדת כדתנן (לעיל יז. א) התרנגולין מועדין ולהלך כדרכן ולשבר משתלם מן העלייה, וכל שכן מן הביצה. **אמ׳ רבא** פרה מעוברת שהזיקה והפילה או מתה אין שמין לפרה בפני עצמה ולולד בפני עצמו אלא שמין לולד על גב אמו, שאם אי אתה אומ׳ כן נמצאת מכחיש את המזיק. ואקשינן ואי דינא הוא, ליכחוש. ופריק רב אשי כי היכי פרה מעברתא ליה כי היכי פרה מעברתא

מתניתין כר״ע דכיון דשופתין ניכו הא אמרינן בהמניח (לעיל דף לד.) אם כיחס המזיק לו שבח כרשותן דתרוויהו [א] אלא כר׳ ישמעאל אתיא [ב]: **מאי טעמא גופה היא.** מדאמר רבא בפרק כל האסורין בתמורה (דף ג: וש״ס) ובסנהדרין בפרק הנשרפין (דף פ. וש״ס) ולד הנרבעת והנוגחת אסור [ב] היא וולדה נגחו והיא וולדה נרבעו אין להוכיח דעובר ירך אמו הוא דהתם היינו טעמא שהולד עצמו נהנה מרביעה והיא וולדה נגחו ונרבעו אך משמעתין יש להוכיח כי ליתא לפרה להשתלם משתלם מן הולד ואם לאו ירך אמו למה משתלם מולד חלקו וחלק הפרה אטו שני שוורים תמים שהזיקו אם נאבד אחד מהן מי היה משלם חלקו וחלק חבירו ואימה דרבא גופיה אית ליה בפרק בהמה המקשה (חולין דף עה.) השוחט את הטריפה ומצא בה בן ט׳ חי דמותר דאדרבא סימנין אכסר ביה רחמנא ואור״י דבכל מקום עובר ירך אמו הוא לגד לענין טריפה דכיון שיש לו חיות בפני עצמו ליכא למימר שנטרף עם אמו [ג] וכן הלכה דבכ״מ עובר ירך אמו הוא לגבי מטריפה אע״ג דבפרק כל האסורין (תמורה דף ג: וש״ס) אמר רב הונא בר חנינא ס״ל נחמן מחלוקת כשעיברו ולבסוף נרבעו דר״מ סובר עובר ירך אמו הוא ורבנן סברי לאו ירך אמו הוא אע״פ שהולד עצמו נהנה ברביעה אין הלכה כן אלא כדאמר רבא אמר רב נחמן התם כשנרבעו ולבסוף עברו פליגי בזה וזה גורס אבל עברו

אזיקו מינך, הכי נמי שיימנא לך. פרה דחד וולד דחד, פיטמא פשיטא דבעל פרה. שבח שומת ניפחא, היל׳ חולקין בעל הפרה ובעל הוולד, שכן הדין בקוטע יד העבד ובמזיק שדה חבירו ששמין העבד והיד בכלל וכן השדה כולה ומה שהוזק השדה בכללה. אסיקנה פיטמא פשיטא דבעל הפרה, ניפחא חולקין, וכן הלכה. מתני׳. **הקדר שהכניס קדירותיו לחצר בעל הבית כו׳.**

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אימא סיפא אם הכנים ברשות כו'. מימה לר"י אמאי לא דייק מתחלת הכנא דקתני שלא ברשות ושברתן בהמתו של בעל הבית פטור [א] ברשות חייב דבהמתא קביל עליה נטירותא כרבנן וקשה [ב] להוקה בהן בעל הקדירות חייב כרבי [ג] ועל הכנא בפני עצמה היה יכול להקשות ריש"א וסיפא רבנן [ד] ומצינתא רבי ור"ל דמרישא אין יכול לדקדק דשפיר מתוקמא כרבי ושלא ברשות דנקט [ה] משום דבעי למתני ואם הוקה בהם בעל הקדירות חייב [ו] אבל לא מצי למימר דכולה רבנן ושלא ברשות דנקט [ז] משום שברתן בהמה של בעל הבית פטור [ח] דמשום הא לא אצטריך דהא בהדיא קתני סיפא ואם הכנים ברשות בעל האבר חייב וא"ת בנא דהכנים שורו היכי מצי למימר נגח לשורו של בעל הבית חייב דוקא שלא ברשות הא ברשות פטור בשלמא קדירות ופירות פטור דכיון דמאליה הוקה בהמתו של בעל הבית דין [ט] שיפטר לרבי דאמר בסתמא לא קביל עליה נטירותא אבל כשנגח שורו לשורו של בעל הבית [י] אפילו לרבי דלא מקבל עליה נטירותא אמאי פטור ברשות לא יהא אלא אבר הסותפין ובחבר הסותפין חייב וי"ל דעכשיו סובר דלרבי כשמכנים שורו ברשות הרי הוא כאילו מפרש בהדיא שיפטר כל אחד ואחד בנגיחות שורו ובכל נזקין ולפי האמת לרבי אם הכנים שורו ברשות הזיק חייב הוקה פטור דלאמרינן לקמן גבי כנוס שורך ואשמרנו:

ואפילו נשברו ברוח. ולא דמי להא (ב"מ מט: ושם.) [ג] דאין בתא קמך דפרק הזהב (ב"מ מט:) ושם.) [ג] דאין אלא מקום הוא לו ואפילו נותן לו שכר אמר התם דלא מקבל עליה נטירותא ואין נוטל שכר שמירה אלא שכר בית [ו]:

הוה לה שלא תאבל. אין לפרש שאינה מצויה דהא לקמיה אמרינן דברשות חייב גבי היה אוכל חטין והתריז ומת משום דברשות מקבל עליה נטירותא ומה בכך והלא ש"מ פטור ברוח שאינה מצויה כדפי' בריש המניח (לעיל דף מז:) אלא היינו טעמא כיון שבמתכוין מבית [א] עליו דבר שמזיקו [ב] אינו רואי זה להתחייב בכך [ג]: **באפרזתא.** והא דלא אשמעינן בשאר פירות לרבותא נקט שם המות אע"פ שהיתה אבודה לגמרי מן העולם אפ"ה פטור מדיני אדם: **שנכנסה לטחון.** רבותא נקט שאף על גב שזה משתכר ברחיים צריך רשות: **או דלמא אפילו מעלמא נמי.** וא"ת דאפילו נשברו ברוח מצויה אמר לעיל דקביל [ד] וי"ל דמבעיא ליה אי הוי דחוי בעלמא או לא ועי"ל נטירותא דעלמא כגון בבהמות של אחרים דלא מסיק אדעתיה שיכנסו בחלבו ויגחו את שורו של זה מבעיא ליה אבל אם יגח השור מן מחלבו של בעל הבית ובאו שוורים ונגחוהו לא מבעיא ליה דהא פשיטא דמקבל עליה נטירותא אפילו מעלמא כיון שיצא חוץ לחצר: **מאי** לאו **פטור בעל החצר וחייב בעל החצר.** וא"ת וילך ויתבע מבעל השור ויש לומר כגון דהוה שור הוי של חרש שוטה וקטן דלאו בני תשלומין נינהו א"נ זה יתבע מבעל החצר ובעל החצר יתבע מבעל השור [ט]:

אימא סיפא אם הכנים ברשות כו'. מימה לר"י אמאי לא דייק מתחלת הכנא דקתני שלא ברשות ושברתן בהמתו של בעל הבית פטור [א] ברשות חייב [ב] נגח הוא שורו של בעל הבית חייב [ג] נפל לבורו והבאיש מימיו חייב היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר [ד] ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב רבי אומר [ה] בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו [ו] לשמור: **גמ' טעמא דשלא** ברשות הא ברשות לא מיחייב בעל קדירות בנזקי בהמתו דבעל חצר ולא אמרינן קבולי קביל בעל קדירות נטירותא דבהמתו דבעל חצר מני רבי היא דאמר כל בסתמא לא קביל עליה נטירותא אימא סיפא אם הכנים ברשות בעל חצר חייב אתאן לרבנן דאמרי בסתמא נמי קבולי קביל עליה נטירותא ותו רבי אומר בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור רישא וסיפא רבי ומציעתא רבנן אמר ר' זירא [ז] תברא מי ששנה זו לא שנה זו רבא אמר כולה רבנן היא וברשות שמירת קדירות קבל עליו בעל החצר ואפילו נשברו ברוח: הכנים פירותיו לחצר בעל הבית וכו': אמר רב [ח] לא שנו אלא שהוחלקה בהן [ט] אבל אכלה פטור מאי טעמא [י] הוה לה שלא תאכל אמר רב ששת אמינא [יא] כי נים ושכיב רב אמר להא שמעתא דתניא [יב] הנותן סם המות לפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים סם המות הוא דלא עבידא דאכלה אבל פירות דעבידא דאכלה בדיני אדם נמי מיחייב ואמאי הויא לה שלא תאכל אמרי הוא הדין אפילו פירות נמי פטור מדיני אדם והא קמ"ל דאפי' סם המות נמי דלא עבידא דאכלה חייב בדיני שמים ואיבעית אימא סם המות נמי באפרזתא דהיינו פירי: מיתיבי [יג] האשה שנכנסה לטחון חטים אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור אם הוזקה חייבת ואמאי נימא הוה לה שלא תאכל אמרי ומי עדיפא ממתניתין דאוקימנא שהוחלקה בהן ודקארי לה מאי קארי לה אמר לך בשלמא מתניתין קתני אם הוזקה בהן שהוחלקה בהן הוא אבל הכא קתני אם הוזקה ולא קתני בהן אכילה הוא דקתני ואידך אמר לך לא שנא ת"ש הכנים שורו לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכל חטין והתריז ומת פטור ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב ואמאי ה"ל שלא יאכל אמר רבא ברשות אשלא ברשות קרמית ברשות שמירת שורו קבל עליו ואפי' חנק את עצמו: איבעיא להו היכא דקביל עליה נטירותא מהו [יד] דנפשיה הוא דקביל עליה או דלמא אפילו נטירותא דעלמא קביל עליה ת"ש דתני רב יהודה בר סימון בנזקין דבי קרנא הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ואכלן פטור ואם הכנים ברשות חייב מאן פטור ומאן חייב לאו פטור בעל חצר [וחייב בעל חצר] אמרי לא פטור בעל השור וחייב בעל השור ואי בעל השור מאי **מתני' היה אביו או בנו.** של בעל הבית בתוכו: **משלם את הכופר.** בגמ' [מח:] פריך הא מה הוא ואמאי נקט הכי [טו] : **גמ' טעמא דשלא ברשות.** משום הכי אם הוזקה בהם בעל קדירות חייב: **מני רבי היא.** דאמר בסיפא בכולן אינו חייב כו' דקס"ד דלרבנן כי היכי דבעל חצר ברשות מיחייב בנזקי קדירות דבסתמא קביל עליה נטירותא הכי נמי מיחייב בעל קדירות בנזקי בעל הבית דבסתמא כי יהיב ליה בעל הבית רשותא למיעל קביל עליה קדר נטירותא דלא ליזקו קדירותיו לבעל החצר: **תברא.** קשה להדדי רישא וסיפא דת"ק ומי ששנה זו לא שנה זו ותנאי היא אליבא דרבנן מר סבר פליגי רבנן עליה דרבי ומר סבר לא פליגי: **אפי' נשברין ברוח.** דעול ואנטרייה לך קאמר ליה אבל בעל קדירות לא קביל עליה מידי: **לא שנו.** הא דקתני אם הוזקה בהן בעל הפירות חייב: **אבל אכלה.** יותר מדאי ומתה: **באפרזתא.** עשב דעבידא למיכליה והוא סם המות לבהמה: **והסריו.** אנפורד"ל בלע"ז: **היכא דקביל עליה נטירותא.** כגון לרבנן סתמא ולרבי דאמר ליה כנוס שורך ואני אשמרנו: **דנפשיה.** שלא יגחנו שורו ולא ישכנו כלבו: הויא

ברשות ונגחו שורו של בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור [א] נגח הוא שורו של בעל הבית חייב [ב] נפל לבורו והבאיש מימיו חייב היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר [ג] ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב רבי אומר [ד] בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו [ה] לשמור: **גמ' טעמא דשלא** ברשות הא ברשות לא מיחייב בעל קדירות בנזקי בהמתו דבעל חצר ולא אמרינן קבולי קביל בעל קדירות נטירותא דבהמתו דבעל חצר מני רבי היא דאמר כל בסתמא לא קביל עליה נטירותא אימא סיפא אם הכנים ברשות בעל חצר חייב אתאן לרבנן דאמרי בסתמא נמי קבולי קביל עליה נטירותא ותו רבי אומר בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור רישא וסיפא רבי ומציעתא רבנן אמר ר' זירא [ו] תברא מי ששנה זו לא שנה זו רבא אמר כולה רבנן היא וברשות שמירת קדירות קבל עליו בעל החצר ואפילו נשברו ברוח: הכנים פירותיו לחצר בעל הבית וכו': אמר רב [ז] לא שנו אלא שהוחלקה בהן [ח] אבל אכלה פטור מאי טעמא [ט] הוה לה שלא תאכל אמר רב ששת אמינא [י] כי נים ושכיב רב אמר להא שמעתא דתניא [יא] הנותן סם המות לפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים סם המות הוא דלא עבידא דאכלה אבל פירות דעבידא דאכלה בדיני אדם נמי מיחייב ואמאי הויא לה שלא תאכל אמרי הוא הדין אפילו פירות נמי פטור מדיני אדם והא קמ"ל דאפי' סם המות נמי דלא עבידא דאכלה חייב בדיני שמים ואיבעית אימא סם המות נמי באפרזתא דהיינו פירי: מיתיבי [יב] האשה שנכנסה לטחון חטים אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור אם הוזקה חייבת ואמאי נימא הוה לה שלא תאכל אמרי ומי עדיפא ממתניתין דאוקימנא שהוחלקה בהן ודקארי לה מאי קארי לה אמר לך בשלמא מתניתין קתני אם הוזקה בהן שהוחלקה בהן הוא אבל הכא קתני אם הוזקה ולא קתני בהן אכילה הוא דקתני ואידך אמר לך לא שנא ת"ש הכנים שורו לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכל חטין והתריז ומת פטור ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב ואמאי ה"ל שלא יאכל אמר רבא ברשות אשלא ברשות קרמית ברשות שמירת שורו קבל עליו ואפי' חנק את עצמו: איבעיא להו היכא דקביל עליה נטירותא מהו [יג] דנפשיה הוא דקביל עליה או דלמא אפילו נטירותא דעלמא קביל עליה ת"ש דתני רב יהודה בר סימון בנזקין דבי קרנא הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ואכלן פטור ואם הכנים ברשות חייב מאן פטור ומאן חייב לאו פטור בעל חצר [וחייב בעל חצר] אמרי לא פטור בעל השור וחייב בעל השור ואי בעל השור מאי

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ז מהלכות מזקי ממון הלכה ד סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סימן שלח סעיף ב:
יג ב מיי' שם הלכה ה ועי' בהשגות ומ"מ טוש"ע שם סעיף ד:
יד ג מיי' שם ופ"ג הל' יג סמג שם טוש"ע שם סעיף ה ועיין בהג"ה וסימן רלח סעיף ג וסי' שצב סעיף ב:
טו ד מיי' פ"ג הלכה יד ועיין בהשגות ומ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סימן שצב סעיף ב:
טז ה מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ב:
יז ו מיי' שם פ"ד הלכה ב סמג שם:
יח ז מיי' שם פ"ג הלכה יד טוש"ע ח"מ סי' שצב סעיף ב בהג"ה:
יט ח טור ש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ה בהג"ה עיין בטור וכב"י שם וכסימן רלח:

מוסף רש"י

ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב. כמקו, דכי אמר ליה עול, עול ואנטר לך קאמר ליה (ב"מ פא: ביצה מ:). **רבי אומר כו' עד שיקבל עליו לשמור.** דעול ומיב ונטר לך קאמר ליה (ב"מ פא:). **תברא.** קטין אהדדי (יבמות יג.) קטין רישא לסיפא (כתובות עה:). **פטור מדיני אדם.** לשלם. **וחייב בדיני שמים.** פורעות לשלם לרשעים, שנתכוין להפסיד את ישראל (גיטין נג.).

רבינו חננאל

פירי' שלא ברשות, שאמ' לו בעל חצר אל תכניסם והכניסם, לפיכך חייב בעל קדרות בנזקי בהמות של בעל הבית. ואם הכנים ברשות, לרבנן קבולי קביל עליה בעל חצר נטירותא דקדירות ואפילו נשברו ברוח, אבל בעל קדירות לא מחייב אפילו בסתמא, הכי אוקמה רבא להא מתניתין. [ערוך]: **תברא** מי ששנה זו לא שנה זו. פי' שבועה היא שנשבע, כדגרסינן בפרק ואלו מגלחין (מו"ק יז, ב) בגמרא דסמך הנזיר מאי תברא אמ' רב יצחק בריה דרב יהודה תברי בתי. פירוש אחר בודאי שוברת זו את זו ומי ששנה זו לא שנה זו. **הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות כול'.** אם **הוזקה בהו חייב.** אמ' רב לא שנו אלא הוזקה בהן בעל הפירות חייב, אלא בשהוחלקה בהן, אבל אם הוזקה מן האכילה, פטור. מאי טעמא, היה לה שלא תאכל. וסלקא בהכי דהא אוקמה רבא למתניתין הקדר שהכניס קדירותיו לחצר בעל הבית אם הכניס ברשות שמירת קדירות קיבל עליו אפילו נשברו ברוח, וכן המכניס שורו לחצר בעל הבית אם הכניס ברשות אמרי' שמירת שורו קיבל עליו ואפילו חנק עצמו, שינויי נינהו לרבנן אליבא דרב. [ערוך]: **ארפסתא דהני פירי.** ס"א אפרזתא, והוא סם המות של בהמה.

מסורת הש"ס

א) לקמן נט: ב"מ פא: ביצה מ., **ב)** [שבת לב: וש"נ ועי' תוס' תמורות עא: ד"ה מבכלו], **ג)** לקמן מז., **ד)** [יבמות כד: וש"נ], **ה)** לקמן נו., **ו)** בס"א: הני, **ז)** [ועיין תוספות לקמן מח: ד"ה ומטולא],

הגהות הב"ח

(א) במשנה על שיקבל עליו **בעל הבית** לשמור: **(ב)** תוס' ד"ה אימא וכו' דין הוא שיפטר לרבי: **(ג)** ד"ה ואפילו וכו' דאינו אלא מדאלה:

לעזי רש"י

אנפדרר"א [אינבונדר"א]. מחלה בבהמה.

מוסף תוס'

א. טעמא דשלא ברשות הא. ב"מ. **ב.** לדיוקא דסיפא. ב"מ. **ג.** למאי דס"ד השתא להשוותן זה לזה. ב"מ. **ד.** רישא מדיוקא כדפרישית וסיפא דקתני אם הכנים ברשות וכו'. ב"מ. **ה.** דמשמע דוקא שלא ברשות, לאו לענין שברתן בהמתו של בעה"ב, דהתם הוא הדין דברשות נמי פטור, אלא. ב"מ. **ו.** הא ברשות פטור כדדייק תלמודא. ב"מ. **ז.** לאו לענין הוזקה בהם חייב, דהתם ה"ה ברשות, אלא. ב"מ. **ח.** לומר דוקא שלא ברשות פטור הא ברשות חייב. ב"מ. **ט.** דהזיקו בידים. ב"מ. **י.** [ד]לרבנן דמחייבי [הכא] היינו לפי שאמר ליה כנוס שורך, דמשמע ואשמרנו, אבל הא ביתא קמך סילק עצמו משמירה לגמרי. תוס' ב"מ מט ע"ל ד"ה כל. **יא.** השור. ב"מ. **יב.** כלומר היא הזיקה עצמה בידים וזה ששם הפירות לפניה לא עשה אלא גרמא בעלמא. תוס' ב"מ. ועי' תוס' ב"נ כב ע"ב ד"ה זאת ועי' רא"ש כאן. **יג.** כיון דאינו שומר, אבל היכא דהוי שומר כדלקמן מחייב משום דפשיעה היא מה שלא שמרו. ב"מ. **יד.** אלמא קביל עליה נטירותא דעלמא. ב"מ. **טו.** פירוש, נפק"מ אם בעל השור אינש אלמא. הר"א מגרמיא בשיטמ"ק.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הויא שן בחצר הניזק. דכיון דיהיב ליה בעל חצר רשותא לעיולי דוכתא אקני ליה בגוה והויא ליה חצר הניזק וחצר השותפין דפטור בה על השן ועל הרגל[1] ה"מ משותף לחבריה דחצר של שניהם אבל שור מעלמא דעל ואזיק לחד מיניהו ובער בשדה אחר [שמות כב] קרינן ביה: **ברשות הרבים.** לאו דוקא כלומר לאו בשדה אחר דניזק קרינא ביה: **מאי ברשות ומאי שלא ברשות.** בקרן אין חילוק בין חצר הניזק לרה"ר אי אמרת בשלמא פטור וחייב בעל החצר היינו דשלא ברשות פטור דאין עליו לשמרו: **ולא משלמא אלא חצי נזק.** והאי פטור ממזק שלם קאמר וברשות חייב ג"ש: **ברחת.** עז: **חציו.** נתחמם: **הכא ברשות קביל עליה נטירותא.** דבהמתו. וטעמא דרבא לאו משום דקסבר דמאן דעל ברשות קביל עליה נטירותא דבהמות בעל חצר דהא אינו הוא דשני לעילו[2] כולה רבנן היא ואוקי דבעל קדירות כי על ברשות לא קביל עליו נטירותא והכא כדמפרש טעמא לקמיה דלמיפא בעיא לגיעותא ואסתלקו מרוותא דחצר וגמרא דאותביה מהאשה שנכנסה לטחון משום דלא אסיק למילתיה הוא: **למיפא בעיא לגיעותא.** שמגלה זרועותיה: **ובעל חצר חייב בנזקי הבור.** אם הפקיר רשותו ואף על גב דכתיב כי יכרה איש בור ולא [כי] יכרה שור בור ה"מ בבור ברה"ר דלאו עליה דידיה רמייה למלויי: **הכא כיון דאיהו ליה למלוייה.** מקמי לדיפקרייה דהא בור דידיה הוא וכי אפקר בתר הכי נותן תקלה ברה"ר: **חוזק בו.** שנתקל בו: **רבן פטור.** קס"ד השתא רבן ושיבר כליס או נתקל בו בע"ח לאחר שרבן: **וגנפו בליו.** לאחר מיכן. ודוקא כליו אבל הוא עצמו הוזק חייב בעל השור ולא פטרינן ליה משום איש בור ולא שור בור דכל מידי דהוו דידיה בשעת נפילה כגון גלליס וכגון שנפלה גמלו ולא העמידה מחייבינן ליה משום בור ואע"ג דאיהו לא כרייה אלא הגמל כרהו כיון דבשעת נפילה דידיה הוא ועליה לסלוקיה כמו דכרייה איהו דמי ואף על גב דמפקר ליה בתר שעתא ולא דמי לשורו שחפר בור ברה"ר דאפילו אם דדליל אם דידיה הוא: **וחזיק.** קרי בין מתכוין בין שאין מתכוין ומיהו בידיס הזיקו: **חוזק.** שזה היה עומד במקומו ובא בעל הבית ונתקל בו: שניהם

מאי ברשות ומאי שלא ברשות איכא אמרי ברשות הויא לה שן ברשות הניזק ושן ברשות הניזק חייבת שלא ברשות הויא לה שן ברה"ר ושן ברשות הרבים פטורה ת"ש הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ונגחו פטור ואם הכנים ברשות חייב מאן פטור ומאן חייב לאו פטור בעל חצר וחייב בעל חצר לא פטור בעל השור וחייב בעל השור אי הכי מאי ברשות ומאי שלא ברשות איכא אמרי הא מני [6]ר' טרפון היא דאמר משונה קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם ברשות הויא לה קרן בחצר הניזק ומשלם נזק שלם שלא ברשות הויא לה קרן ברה"ר ולא משלמא אלא חצי נזק: ההיא איתתא דעלתה למיפא בההוא ביתא אתא ברחא דמרי דביתא אכלה לילישא חביל ומית [7]חייבה רבא לשלומי דמי ברחא לימא פליגא אדרב דאמר רב הויא לה שלא תאכל אמרי הכי השתא התם שלא ברשות לא קביל עליה נטירותא הכא ברשות קביל עליה נטירותא ומאי שנא מהאשה שנכנסה לטחון חטין אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה חייבת טעמא שלא ברשות הא ברשות פטור אמרי לטחון חטים כיון דלא בעיא צניעותא מידי לא בעי מסלקי מרוותא דחצר נפשייהו ועליה דידיה רמי נטירותא אבל למיפא [8]כיון דבעיא היא צניעותא מרוותא דחצר מסלקי נפשייהו הלכך עלה דידה רמיא נטירותא: הכנים שורו לחצר בעל הבית: אמר רבא [9]הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר בה בורות שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי חצר ובעל חצר חייב בנזקי הבור אף על גב [10]דאמר מר [11]כי יכרה איש בור [12]דולא שור בור הכא [13]כיון דאית ליה להאיך למלוייה ולא קא מלייה כמאן דכרייה ואמר רבא [14]הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב רבץ פטור ומשום דרבץ פטור אמר רב פפא מאי רבץ [15]שהרביץ גללים ונטנפו כליו של בעל הבית דהויא גללים בור ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים הניחא לשמואל [16]דאמר כל תקלה בור הוא אלא לרב דאמר עד דמפקר ליה מאי איכא למימר (ח) אמרי סתם [17]גללים אפקורי מפקיר להו ואמר רבא [18]נכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב הזיקו בעל הבית פטור א"ר פפא [19]לא אמרן אלא דלא הוה ידע ביה אבל הוה ידע ביה הזיקו בעל הבית חייב מ"ט משום דאמר ליה [20]נהי דאית לך רשותא לאפוקי לאזוקי לית לך רשותא ואזדו לטעמייהו דאמר רבא ואיתימא רב פפא שניהם

הכא ברשות קביל עליה נטירותא. אע"ג דלעיל אמר רבא דאלדרבה משום דברשות הוא דמקבל בע"ח נטירותא טפי ואפ' חנק את עצמו אלמא הורע כחו של בעל הבית ברשות [1] הכא היינו טעמא דמסיק משום דבעיא לגיעותא שמגלה זרועותיה בשעת ליפה ומסלק מרוותא נפשייהו ומש"ה פריך עליה מהאשה שנכנסה לטחון ולא רלה להקשות מכל הך דמתניתין קדירות ופירות [2]ושור דמתאשה ניחא ליה למפרך דס"ד דלאשה מסלקי מרוותא נפשייהו טפי משום יחוד [3]:

אע"ג דאמר מר איש בור ולא שור בור. כלומר ומתוך כך היה לנו לפטור בעל החצר ות"ת כ"ש דאי לא אמעטינן שור שהיה ראוי לפטור בעל החצר דהוה ליה למירמי חיובא אבעל השור וי"ל דה"ק אע"ג דאמר מר איש בור ולא שור בור והיה (ב) ראוי לפטור כל אדם בבור שכרה שור כלומר ומתוך כך היה לנו לפטור בעל החצר דה"ל למירמי מפסוק זה שלא יתחייב שום אדם בבור שכרה שור זה אין סברא לדרוש כך אלא כיון דעליה למלוייה כמאן דכרייה דמי ונראה [4]דאפי' אם חפרו [5]דכל חיובא הוא חייב בעל החצר בנזקי בור ועליה דידיה למלוייה והמחופר מסלק בנזקי החצר וע"ע: **איש בור ולא שור בור.** ות"ת והא לעיל (דף כב.) פטרינן בעל הגמל כשלא סכסכה למ"ד אשו משום ממונו אע"ג דלא כתיב איש אם ולא שור אם וי"ל דהתם נמי כתיב שלם ישלם המבעיר את הבערה דמשמע דוקא כשמבעיר עצמו הוא משלם:

וטינפו בליו. פ"ה דוקא כליו אבל הוא עצמו [הוזק] חייב בעל השור ולא פטרינן ליה משום איש בור ולא שור בור דכל מידי דהוה דידיה בשעת נפילה כגון בגלליס וכן נפלה גמלו ולא העמידה דמחייבת ליה משום בור אע"ג דאיהו לא כרייה אלא הגמל כרהו כיון דבשעת כרייה דידיה הוא ועליה רמי לסלוקיה ולא קא מלייה כמאן דכרייה דמי אף על גב דמפקיר להו בתר שעתא ולא דמי לשורו שחפר בור ברה"ר דמפיה לאו דידיה הוא ודליל הקשור בבגד התרנגול מאליו דדליל לאו דידיה הוא עכ"ל משמע מתוך פ"ה לאלי דמסקינן סתם גלליס אפקורי מפקר להו דלא פטרינן אלא כליו דוקא אבל הוא עצמו חייב ולר"י נראה דודאי מעיקרא דס"ל דלא אפקריה לא פטר אלא כליו אבל לפי המסקנא דאמר דמפקר להו אפי' הוא עצמו פטור מידי דהוה אמפקיר מקיו לאחר נפילת אונס ונפילת גמלו מוקמינן דאתקל ואתקלא ביה גמליה או דרך שרעתא דהרא דהוי פושע אבל הכא דלא פשע [6] אע"פ שאם לא היה מפקיר היה חייב לסלק מ"מ השתא דהפקירה פטור ופ"ה נראה שאין נראה שאחזר ממה שלא פטר אלא כליו [7] וחשיב הא' מפקיר נזקין לאחר נפילת פשיעה שפושע הוא שמכנים שורו שלא ברשות שדרכו להרביץ גלגיס:

הזיקו ב"ה פטור. וא"ת מתניתין היא בפרק המניח (לעיל דף לב: ושם) גבי מבקע דחייב כשמבקע ברה"י והזיק ברה"י אחר אבל הזיק באותו רשות היחיד פטור וי"ל דהוה סלקא דעתך התם משום דאיכא תרי ספיקי אמא לא תהא בקעת נתזת וגם לא יבא שוס אדם שם ויוזק: שניהם

הבית ואזקיה חייב, דאמ' ליה נהי דאית לך רשותא לאפוקן לאזוקן לית לך רשותא. ואזדו לטעמיהו, דאמ' רבה כול'. והני שמועתא דרבה הילכתא נינהו, דלית מאן דפליג עליה.

מסורת הש"ס

(א) [לעיל יד. וש"נ], (ב) [לקמן מא., ב) [לעיל יט:], ד) [לעיל כח: וש"נ], (ה) [ב"מ ס. סח:], ו) [לעיל יד.], ז) [דף מז:],

תורה אור השלם

1. וְכִי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר: שמות כא לג

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמרי סתם גללים. נ"ב ע' מ"ש מזה בב"מ דף סח ע"ב: (ב) תוס' ד"ה אע"ג דאמר וכו' והיה דומה לפטור כל אדם בבור:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אע"ג וכו' דאפילו אם חפרו. עיין לעיל דף כט ע"א תוס' ד"ה פליגי ולקמן דף מט ע"ב תוספות ד"ה בהה"י:

מוסף רש"י

משונה קרן בחצר הניזק. קרן תמה וכל מולדותיה קרי משונה הואיל ושינו אם ופתן, שלא היו בדרכן לכך (לעיל יד.).

מוסף תוס'

א. [ו]מכנים לא קביל עליה נטירותא אפילו ברשות. כ"פ. ב. דמשמע [נמי] דמכנים לא קביל עליה נטירותא ברשות. כ"פ. ג. ואהדר ליה דלא דמי דלמיפא בעיא צניעותא טפי משום דצריכה לגלות זרועותיה. רשב"ם. ד. בר דעת. מו"ר. ה. בנפילת הגללים. כ"פ. ו. ובא לסתור דברי רב פפא, ואע"ג דיש לומר דכליו דנקט ר"פ אורחא דמילתא נקט, מ"מ אינו דומה שהתלמוד חזר בו מסוגייתו. מו"ר.

עין משפט נר מצוה

כ א ב מיי' פ"ג מהל' מזקי ממון הלכה יא סמג עשין סז טוש"ע ח"מ סימן שלג סעיף ג:

כא ג ופי"ב הלכה ז סמג סס טוש"ע ח"מ סימן שלח סעיף ג וסימן מי סעיף ד:

כב ד טוש"ע ח"מ סימן מי סעיף ה:

כג ה מיי' סס סמג סס טוש"ע סס סעי' ד וסימן שלח סעיף ג:

כד ו מיי' סס פ"ז הלכה ו סמג סס טוש"ע ח"מ סימן שלח סעיף ב:

כה ז מיי' סס פ"ג הלכה ד סמג סס טוש"ע ח"מ סימן תיא סעיף ז:

כו ח ט י מיי' פ"ז סס הלכה ז ופ"ו מהלכות חובל ומזיק הלכה ג סמג סס וסימן ע טוש"ע ח"מ סימן שעח סעיף ד וסעיף ו וסימן שלח סעיף א וסימן תכא סעיף ז:

רבינו חננאל

ההיא איתתא דעלה למיפא בההיא ביתא ברשות מריה דביתא, אכל ברחא דמרי ביתא לילישא חביל ומית **וְחִייְבֵיה** רבא לשלומי ברחא למרי ביתא. נימא פליג אדרב דאמ' היה לה שלא תאכל, ומשני התם לא אמ' רב הכי אלא דשלא ברשות על ולא קביל עליה בעל פירות נטירותא דבהמתו דבעל הבית. אבל הכא, כיון דברשות עיילה קבלה עלה נטירותא דבהמתו דבעל הבית, ולא עוד אלא כיון דלמיפא בעיא צניעותא דהא בעיא לגלויי זרועותיה בלישה ובאפייה ומרי דביתא סלוקי סליק נפשיה הלכך עלה רמיא נטירותא, וכן הלכה, ודרב נמי איתה דהא רבא מברר טעמה ולא דחי לה. ובטחינה לא בעיא צניעותא ומרי דביתא לא מסליק נפשיה מביתיה הילכך בטחינה פטורה. **מתני'. הכנים שורו לחצר בעל הבית וכול'.** אמ' **רבא הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר השור בה ברגליו בור, בעל השור חייב בנזקי החצר ובעל החצר חייב בנזקי בור.** ואע"ג דאמ' מר (לקמן נא, א) כי יכרה איש בור ולא שור בור, הכא כיון דהוה ליה לאיתויי עפר ולטמייה ולא עבד, כמאן דכרייה הוא דאמ'. **ואמ' רבה הכנים שורו לחצר חבירו שלא ברשות והזק בו בעל הבית,** חייב, וכל שכן אם עמד שור והזיקו. אבל אם הרביץ גללים ונטנפו כליו של בעל הבית, בין לרב בין לשמואל פטור, דהויין להו בור, וסתם גללים אפקורי מפקר להו ולא מצינו בו[ן] שחייב בו הכלים. **ואמ' רבה נכנס הוא לחצר חבירו שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו, חייב. הזיקו בעל הבית, פטור.** ולית לן למימר דרב פפא פליג עליה, אלא מפרש הוא ואמ' דאי ידע ליה בעל

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות